

विद्युत नियमन आयोग सार्वजनिक सुनुवाई सञ्चालन निर्देशिका, २०७६

प्रस्तावना: आयोगले गर्ने सार्वजनिक सुनुवाईको कार्यलाई सरल, व्यवस्थित र एकरूपता कायम गर्न, सरोकारवालाहरूले जानकारी पाउने हक तथा स्वच्छ, निष्पक्ष सुनुवाईको अधिकारलाई सुनिश्चितता प्रदान गर्न विद्युत नियमन आयोग ऐन, २०७४ को दफा २१ तथा विद्युत नियमन आयोग नियमावली, २०७५ को नियम १९ अनुसार सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने प्रयोजनका लागि विद्युत नियमन आयोग ऐन, २०७४ को दफा ४३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी आयोगले यो निर्देशिका जारी गरेको छ ।

परिच्छेद-१ प्रारम्भिक

१. **नाम र प्रारम्भ :** (१) यो निर्देशिकाको नाम “विद्युत नियमन आयोग सार्वजनिक सुनुवाई सञ्चालन निर्देशिका, २०७६” रहेको छ ।
- (२) यो निर्देशिका आयोगले स्वीकृत गरेको मिति देखि प्रारम्भ हुनेछ ।
- (३) निर्देशिकाको प्रयोग र पालना : यो निर्देशिकाको प्रयोग र पालना गर्ने दायित्व आयोग र आयोगबाट प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने आयोगका पदाधिकारी, समिति, उप-समिति, सचिव, आयोगमा कार्यरत अधिकारी तथा कर्मचारी र सरोकारवाला सबैको हुनेछ ।
२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा :
- (क) “अधिकारी” भन्नाले सार्वजनिक सुनुवाईको कार्यमा आयोगका तर्फबाट संलग्न हुने व्यक्तिलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ख) “अध्यक्ष” भन्नाले आयोगको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।
- (ग) “आयोग” भन्नाले ऐन बमोजिमको विद्युत नियमन आयोग सम्झनु पर्छ ।
- (घ) “ऐन” भन्नाले विद्युत नियमन आयोग ऐन, २०७४ सम्झनु पर्छ ।
- (ङ) “निर्देशिका” भन्नाले यस विद्युत नियमन आयोग सार्वजनिक सुनुवाई सञ्चालन निर्देशिका, २०७६ सम्झनु पर्छ ।
- (च) “नियमावली” भन्नाले विद्युत नियमन आयोग नियमावली, २०७५ सम्झनु पर्छ ।
- (छ) “पदाधिकारी” भन्नाले आयोगको अध्यक्ष र सदस्यहरू सम्झनु पर्छ ।
- (ज) “सचिव” भन्नाले आयोगको सचिव सम्झनु पर्छ ।
- (झ) “सदस्य” भन्नाले ऐनको दफा २ खण्ड (ज) बमोजिमको आयोगका सदस्य सम्झनु पर्छ ।

- (ज) “समिति” भन्नाले आयोगले सार्वजनिक सुनुवाई सञ्चालन गर्न गठन गरेको समिति सम्भन्नु पर्छ ।
- (ट) “सरोकारवाला” भन्नाले विद्युत उपभोग गर्ने उपभोक्ता, सर्वसाधारण व्यक्ति, संघिय, प्रदेश तथा स्थानीय तहका प्रतिनिधि, विषय विज्ञ, स्थानीय प्रशासन, राजनितिक दलका प्रतिनिधि, नागरिक समाज, सम्बन्धित क्षेत्रका बुद्धिजीवी, अनुमति प्राप्त संस्थाका प्रतिनिधि, आयोजना प्रभावित क्षेत्रका वासिन्दा, उपभोक्ता हित संरक्षण सम्बन्धी संस्थाका प्रतिनिधि, अधिकारकर्मी, सञ्चारकर्मी समेतलाई सम्भन्नु पर्छ ।
- (ठ) “सार्वजनिक सुनुवाई” भन्नाले विद्युत महसुल निर्धारण, विद्युत खरिद दर निर्धारण, प्रसारण शुल्क निर्धारण, विद्युत व्यापारसँग सम्बन्धित विषयमा तथा आयोगले आफ्नो काम कारबाहीसँग सम्बन्धित विषयमा निर्णय गर्नु पूर्व वा आयोगले उपयुक्त ठानेका अन्य विषयमा सरोकारवाला बीच छलफल गरी गरिने सुनुवाईलाई सम्भन्नु पर्छ ।

परिच्छेद-२

सार्वजनिक सुनुवाईको विषय र विधि

३. **सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने विषय :** (१) आयोगको क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने देहायको विषयमा आयोगले यस निर्देशिका बमोजिम सार्वजनिक सुनुवाई गर्न सक्नेछ :
- (क) विद्युत महसुल निर्धारण गर्न,
- (ख) विद्युत खरिद बिक्री दर निर्धारण गर्न,
तर, आयोग गठन पूर्व प्रचलनमा रहेको विद्युत खरिद दरलाई नै कायम राखि “विद्युत खरिद बिक्री तथा अनुमति प्राप्त व्यक्तिले पालना गर्नुपर्ने शर्त सम्बन्धी विनियमावली, २०७६” को विनियम ८ को उपविनियम (२) र उपविनियम (३) अनुसारको विद्युत खरिद बिक्री दर कायम रहेसम्म सार्वजनिक सुनुवाई आवश्यक पर्ने छैन ।
- (ग) प्रसारण तथा वितरण दस्तुर (व्हीलिंग चार्ज) निर्धारण गर्न,
- (घ) अतिरिक्त महसुल (सरचार्ज) निर्धारण गर्न,
- (ङ) विद्युत व्यापारसँग सम्बन्धित विषय,
- (च) आयोगले आफ्नो काम कारबाहीसँग सम्बन्धित उपयुक्त ठानेका अन्य विषय ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका विषयमा सार्वजनिक सुनुवाई गरिने छैन ।
- (क) अदालतमा विचाराधिन मुद्दाको विषय,
- (ख) कानून बमोजिम गोपनीयता कायम राख्नुपर्ने विषय,
- (ग) कुनै व्यक्तिको इज्जत, आत्मसम्मान, गोपनीयता वा सुरक्षामा प्रतिकूल असर पर्ने गरी नेपालको प्रचलित कानूनसँग बाभिएको विषय,
- (घ) शान्ति र सु-व्यवस्थामा खलल पर्ने वा अनुसन्धान एवं छानविन प्रकृत्यालाई प्रतिकूल असर पर्ने विषय,
- (ङ) आयोगले उपयुक्त ठानेका अन्य विषय ।
४. **सार्वजनिक सुनुवाई सम्बन्धी विधि :** (१) आयोगले सार्वजनिक सुनुवाई गर्दा देहाय बमोजिमको विधिको अवलम्बन गर्नेछ :
- (क) सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने विषयमा मात्र सुनुवाई केन्द्रित हुनुपर्ने,
- (ख) खुला, स्वतन्त्र र व्यवस्थित रूपमा ईच्छुक सहभागीले सुनुवाईमा सरिक हुन पाउने,

(ग) सहभागीलाई तथ्यगत आधार सहित यथार्थ तथ्य प्रस्तुतिका लागि प्रोत्साहन गर्ने ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा उल्लेख भए तापनि सार्वजनिक सुनुवाईको उद्देश्यको प्रकृति, संवेदनशिलता र औचित्यतालाई विचार गरी आयोगले उपयुक्त ठहऱ्याएका व्यक्ति मात्र सहभागी हुन पाउने गरी सार्वजनिक सुनुवाई गर्नमा बाधा पर्ने छैन ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विशेष परिस्थितिमा टेली कन्फरेन्सिङ्ग, मोबाईल फोनको प्रयोग जस्ता आधुनिक प्रविधिको उपयोग गरी आयोगले उपयुक्त ठानेको स्थान र समयमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्न सक्नेछ ।

५. सार्वजनिक सुनुवाईमा सहभागीले पालना गर्नुपर्ने नियम : (१) सार्वजनिक सुनुवाईमा सहभागीले देहाय बमोजिमको नियमको पालना गर्नु पर्नेछ :

(क) नेपालको सार्वभौमसत्ता, अखण्डता, सामाजिक सद्भाव, लैंगिक विभेद, कुनै खास वर्ग वा समुदायको आपसी सम्बन्धमा खलल पर्ने वा जातीय विद्वेष ल्याउने किसिमले प्रस्तुतीकरण गर्न पाइने छैन ।

(ख) नेपालको राजनैतिक प्रणाली वा राजनैतिक संयन्त्र वा सुनुवाईका सञ्चालक वा कुनै पनि राजनितिक तह वा निकायका विरुद्ध प्रस्तुतीकरण गर्न पाइने छैन ।

(ग) अदालतमा विचाराधिन विषयमा प्रस्तुतीकरण गर्न पाइने छैन ।

(घ) अनुमानको आधारमा विषय छनौट र प्रस्तुतीकरण गर्न पाइने छैन । सम्बन्धित विषय र तथ्यमा केन्द्रित रहेर आफूले देखे, सुने वा थाहा पाएको व्यहोरा तथ्य र प्रमाण सहित राख्नु पर्नेछ ।

(ङ) शिष्ट र मर्यादित भाषाको प्रयोग गर्नु पर्नेछ । कसैले पनि एक-अर्का प्रति आरोप प्रत्यारोप, सवाल-जवाफ वा अर्काको आत्मसम्मानमा ठेस लाग्ने कार्य गर्न पाउने छैन ।

(च) एउटा सहभागीको भनाई पूरा भए पछि मात्र प्रतिउत्तर दिने वा अर्को वक्तालाई पालो दिनु पर्नेछ ।

(छ) निर्धारित पालो र समय सीमाको अधिनमा रहेर आफ्नो विचार राख्नु पर्नेछ ।

(ज) सुनुवाईलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न सबैले सहयोग गर्नु पर्नेछ ।

(झ) आयोगबाट निर्धारण गरिएका आचरण र नियमहरूको पालना सबैले गर्नु पर्नेछ ।

(२) तोकिएको नियम पालना नगर्ने व्यक्तिलाई आयोगबाट सार्वजनिक सुनुवाईको लागि खटिएको टोलीले सो कार्य नगर्न वा कार्यक्रम स्थलबाट बाहिर जान अनुरोध गर्न सक्नेछ ।

(३) आयोगबाट सार्वजनिक सुनुवाईको लागि खटिएको टोलीको अनुरोधलाई वेवास्ता गरी अनुसूची-१ बमोजिमको आचार संहिता पालना नगर्ने जो कोहीलाई सुरक्षाकर्मीको सहयोगमा सुनुवाई कार्यक्रम स्थलबाट बाहिर पठाउन सकिनेछ वा नियम बमोजिमको कारवाही गर्न सम्बन्धित निकायमा पठाउन सकिनेछ ।

६. सार्वजनिक सुनुवाईमा सहभागिताको लागि सूचना गर्ने : (१) सुनुवाई हुने विषयवस्तु, कार्यक्रम स्थल, मिति र समय उल्लेख गरी सरोकारवाला पक्षको जानकारीको लागि सुनुवाई हुनुभन्दा १५ दिन अगावै राष्ट्रिय स्तरको दैनिक पत्रिकामा सूचना प्रकाशन गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सूचनामा सरोकारवाला तथा सर्वसाधारणलाई सुनुवाईमा सहभागी हुन आह्वान गरिनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको सूचनामा निम्न विषयहरू समावेश हुनेछन् :

(क) विद्युत महसुल निर्धारणका लागि

१. सार्वजनिक सुनुवाईमा उपस्थित हुने ग्राहस्थ उपभोक्ता, उद्योग व्यवसायी, सर्वसाधारण उपभोक्ताका प्रतिनिधिमूलक संस्था, सम्बन्धित स्थानीय तह र संचार माध्यम आदिको उपस्थितिको लागि आह्वान गर्ने,
२. सार्वजनिक सुनुवाईमा आयोगको तर्फबाट उपस्थित हुने पदाधिकारी तथा अधिकारीको नाम र सम्पर्कको तरिका,
३. सार्वजनिक सुनुवाईमा उपस्थित हुनुपर्ने विद्युत उत्पादन अनुमति प्राप्त व्यक्ति, वितरण अनुमति प्राप्त व्यक्ति, प्रसारक संस्था, विद्युत खरिद तथा बिक्रीकर्ता र सो को लागि अनुमति प्राप्त व्यक्तिको प्रतिनिधिको नाम र सम्पर्क,
४. सार्वजनिक सुनुवाई गरिने विषय र क्षेत्र,
५. सार्वजनिक सुनुवाईमा भाग लिने, वार्ता गर्न चाहने वा प्रश्नोत्तरमा सहभागी हुने व्यक्तिले पालना गर्नु पर्ने आचार संहिता सम्बन्धी कुराहरु,
६. महसुल निर्धारणमा लिईने आधार सम्बन्धी विषयहरु,
७. अनुमति प्राप्त व्यक्ति वा संस्थाको नाम,
८. सार्वजनिक सुनुवाई गरिने क्षेत्रमा रहेका ग्राहक संख्या, खपत हुने विद्युत युनिट,
९. विद्युत प्रसारण लाईन र विद्युत जडान सम्बन्धी आवश्यक विवरण ।

(ख) विद्युत खरिद दर निर्धारण, प्रसारण शुल्क निर्धारण तथा विद्युत व्यापारसँग सम्बन्धित विषयका लागि

१. सार्वजनिक सुनुवाईमा उपस्थित हुने ग्राहस्थ उपभोक्ता, उद्योग व्यवसायी, सर्वसाधारण उपभोक्ताका प्रतिनिधिमूलक संस्था, सम्बन्धित स्थानीय तह र संचार माध्यम आदिको उपस्थितिको लागि आह्वान गर्ने,
२. सार्वजनिक सुनुवाईमा आयोगको तर्फबाट उपस्थित हुने पदाधिकारी र प्रतिनिधिको नाम र सम्पर्कको तरिका,
३. सार्वजनिक सुनुवाईमा उपस्थित हुनुपर्ने विद्युत उत्पादक संस्था, वितरण अनुमति प्राप्त व्यक्ति, प्रसारक संस्था, विद्युत खरिद र बिक्रीकर्ता र सो को लागि अनुमति प्राप्त व्यक्तिको प्रतिनिधिको नाम र सम्पर्कको तरिका,
४. सार्वजनिक सुनुवाई गरिने विषय र क्षेत्र,
५. सार्वजनिक सुनुवाईमा भाग लिने, वार्ता गर्न चाहने वा प्रश्नोत्तरमा सहभागी हुने व्यक्तिले पालना गर्नु पर्ने आचार संहिता सम्बन्धी कुराहरु,
६. सम्बन्धित दर निर्धारणमा लिईने आधार र मापदण्ड सम्बन्धी विषयहरु,
७. अनुमति प्राप्त व्यक्तिको नाम ।

(४) उपदफा (१) र (३) बमोजिम जारी गरिने सूचनाको संप्रेषणको माध्यम आयोगले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(५) यस निर्देशिका बमोजिम गरिने सार्वजनिक सुनुवाईमा असम्बन्धित व्यक्तिको सहभागितालाई आयोगले रोक लगाउन सक्नेछ ।

परिच्छेद-३

सार्वजनिक सुनुवाईको प्रकृया र व्यवस्थापन

७. **सुनुवाईमा संलग्न हुनुपर्ने** : आयोगले सार्वजनिक सुनुवाई गर्दा आयोगको अध्यक्ष वा सदस्य मध्ये कम्तिमा १ जना अनिवार्य उपस्थित हुनु पर्नेछ ।
८. **सार्वजनिक सुनुवाई गर्नु पूर्वको तयारी** : (१) सार्वजनिक सुनुवाई गर्नु पूर्व, आयोगले सुनुवाईको कार्य योजना तयार गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तयार गरिने कार्य योजनामा निम्न विषयहरु समावेश गर्नु पर्नेछ :

- (क) सार्वजनिक सुनुवाईमा केन्द्रित हुनुपर्ने विषयवस्तु निर्धारण,
- (ख) सुनुवाई स्थलको चयन र व्यवस्थापन,
- (ग) सहभागीको निर्धारण,
- (घ) सुरक्षा व्यवस्था,
- (ङ) खानेपानी र प्राथमिक उपचारको व्यवस्था,
- (च) आयोगले उपयुक्त ठानेका अन्य विषय ।

९. सार्वजनिक सुनुवाई सञ्चालन प्रकृया : सार्वजनिक सुनुवाईको सञ्चालन देहाय बमोजिम गरिनेछ :

- (क) सुनुवाई शुरु हुनु अगाडी सुनुवाई हुने विषय सहितको कार्यसूची वितरण गरिनेछ ।
- (ख) सुनुवाईको सञ्चालन आयोगले खटाएको समितिको एक सदस्यले वा अरु कुनै तोकिएका व्यक्तिबाट गराउन सकिने छ ।
- (ग) सुनुवाईको अध्यक्षता कार्यक्रममा उपस्थित आयोगका पदाधिकारीले गर्नु पर्नेछ ।
- (घ) सहभागीले पालना गर्नुपर्ने आचरण, नियम र समयको बारेमा कार्यक्रम सञ्चालकले जानकारी गराउनु पर्नेछ ।
- (ङ) सुनुवाई प्रारम्भ गर्नु भन्दा पहिले कार्यक्रमको उद्देश्यका बारेमा जानकारी गराईनेछ ।
- (च) सुनुवाईमा बोल्न चाहने वक्ताले कार्यक्रम सञ्चालकलाई अग्रिम रूपमा नाम टिपाउनु पर्नेछ ।
- (छ) सुनुवाईमा उठेका प्रश्नहरुको जवाफ अनुमति प्राप्त व्यक्तिका प्रतिनिधिले दिनु पर्नेछ र जवाफ तुरुन्तै दिन नसके वा नमिल्ने अवस्था भएमा सुनुवाईमा उठेका प्रश्नहरुको जवाफ लिखित रूपमा ५ दिन भित्र आयोगलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (ज) सुनुवाईमा उठाइएको विषय र सो को सम्बोधनको लागि दिएका प्रतिउत्तर टिपोट गराई आयोगबाट उपस्थित अधिकारीले प्रमाणित गर्नेछ ।
- (झ) सुनुवाईको श्रव्य/दृश्य अभिलेखिकरण गर्नु पर्नेछ ।
- (ञ) सुनुवाईको अन्त्यमा कार्यक्रमको अध्यक्षबाट सुनुवाईमा उठेको विषय वस्तु उपर संक्षिप्त सम्बोधन गरिनेछ । तर यसरी सम्बोधन गर्दा आयोगबाट निक्क्योल् हुनुपर्ने विषयमा धारणा व्यक्त गरिने छैन ।

१०. प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने : (१) सार्वजनिक सुनुवाई गर्न आयोगबाट खटिएको समितिले सार्वजनिक सुनुवाई समाप्त भएको मितिले बढिमा ५ दिन भित्र देहायका विषयहरु खुलाई अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा आयोग समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ :

- (क) सार्वजनिक सुनुवाईको विषय,
- (ख) सहभागी वक्ताहरुको नाम, ठेगाना र निजहरुले व्यक्त गरेको व्यहोराको सारांश,
- (ग) सुनुवाईमा वक्ताहरुले सोधेका प्रश्न वा जिज्ञासा,
- (घ) सुनुवाईमा सहभागीहरुको विचारको विश्लेषण,

(२) आयोगबाट सुनुवाईको लागि खटिएको समितिले उपदफा (१) बमोजिम प्रतिवेदन साथ सार्वजनिक सुनुवाईमा अभिलेखिकरण वा लिपिवद्ध गरेका श्रव्य/दृश्य सामाग्री लगायतका सम्बद्ध कागजातका सक्कल प्रति आयोग समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

११. **सार्वजनिक सुनुवाई सम्बन्धी सामाग्रीको प्रसारण तथा प्रकाशन:** (१) आयोगबाट सुनुवाईको लागि खटिएको समितिले अभिलेखिकरण गरेको सुनुवाईको श्रव्य/दृश्य सामाग्री वा प्रतिवेदनलाई कुनै सञ्चार माध्यमबाट प्रसारण तथा प्रकाशन गराउन आवश्यक देखेमा आयोगले त्यस्तो सामाग्रीको प्रसारण तथा प्रकाशन गराउन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम सुनुवाईको श्रव्य/दृश्य सामाग्री सञ्चार माध्यमलाई उपलब्ध गराउने स्वीकृती दिँदा आयोगले वक्ताहरुको मनसाय, सुरक्षा र गोपनियता एवं त्यस्ता सामाग्रीको प्रसारण तथा प्रकाशनले पार्ने प्रभावलाई समेत विचार पुऱ्याउनु पर्नेछ ।
- (३) सुनुवाईको प्रत्यक्ष प्रसारण गराउन आवश्यक देखेमा आयोगले सुनुवाई पूर्व प्रत्यक्ष प्रसारण गर्ने सञ्चार माध्यम तोकी अनुमति दिन सक्नेछ ।

परिच्छेद-४

विविध

१२. **दोभाषेको सहयोग :** सार्वजनिक सुनुवाईमा सहभागी हुने व्यक्तिले नेपाली भाषामा आफ्नो विचार राख्न नसक्ने भएमा समितिले निजको भाषा बुझी अनुवाद गर्न सक्ने दोभाषे व्यक्तिको सहयोग लिन सक्नेछ ।
१३. **व्याख्या गर्ने तथा बाधा अड्काऊ फुकाउने अधिकार :** यस निर्देशिका कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा अड्काऊ आई परेमा आयोगलाई त्यस्तो बाधा अड्काऊ फुकाउने अधिकार हुनेछ ।
१४. **प्रचलित कानून बमोजिम हुने :** सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने सम्बन्धमा यस निर्देशिकामा उल्लेख भए बाहेक अन्य व्यवस्थाहरु प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

अनुसूची (१)
(दफा ५ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)
सार्वजनिक सुनुवाईको आचार संहिता

- (१) सहभागीले सभ्य, सरल, मर्यादित र शिष्ट भाषाको प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।
- (२) सहभागीले बोल्दा पालै पालो र एउटा व्यक्तिले एक पटक मात्र बोल्नु पर्नेछ । प्रश्न कसका लागि हो खुलाउनु पर्नेछ ।
- (३) सहभागीले बोल्नको लागि अनुमति लिनु पर्नेछ ।
- (४) सहभागीले प्रश्न वा सुझाव के राख्ने हो पहिले स्पष्ट हुनु पर्नेछ ।
- (५) संचालकले बोल्ने संकेत गरे पछि मात्र निर्धारित समय सीमा भित्र रहि आफ्नो परिचय दिए पश्चात प्रश्न, जिज्ञासा वा सुझाव राख्नु पर्नेछ ।
- (६) सहभागीले आफ्नो भनाई विषय केन्द्रित भई राख्नु पर्दछ । अनावश्यक, अनुपयुक्त, असान्दर्भिक वा अप्रासंगिक भनाई राख्नु हुदैन ।
- (७) विषयसँग सम्बन्धित यथार्थ, वास्तविक र पुष्टि हुने कुराहरु सप्रमाण मात्रै राख्नु पर्नेछ ।
- (८) हरेक सहभागीले कार्यक्रममा व्यक्त भनाईहरु र एक अर्काको विचारको सम्मान गर्नु पर्नेछ ।
- (९) सहभागीले पहिला उठाई सकेको विषय वस्तुलाई पुनरावृत्ति गर्न जरुरी हुने छैन । त्यस्ता विषयवस्तुमा थप वा अन्य मत राख्नको लागि संचालकको अनुमति लिनु पर्नेछ ।
- (१०) सुनुवाईको क्रममा सहभागीले कसै प्रति व्यक्तिगत लाञ्छनायुक्त भाषा प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- (११) व्यक्तिगत चरित्रका कुरालाई सुनुवाईको क्रममा ल्याउन पाइने छैन ।
- (१२) सुनुवाईका वक्ता वा सहभागीलाई उत्तेजित पार्ने वा बदलाको भावनाबाट प्रेरित भनाई राख्न वा बोल्न पाइने छैन ।
- (१३) सहभागीहरुले समस्या वा गुनासोहरु राख्दा सो को सामाधानको लागि संभाव्य सुझाव पनि दिन सक्नेछन् ।
- (१४) आयोग बाहेक अरु सहभागी कसैले पनि आयोगको सहमति बिना सुनुवाईको क्रममा व्यक्त भनाईको श्रव्य/दृश्य रेकर्ड गर्न पाउने छैन ।
- (१५) सुनुवाईलाई बिथोल्ने वा अवरोध गर्ने प्रयास कोही कसैबाट भएको पाईएमा सबै सहभागी समेत मिलेर शालिनतापूर्वक समाधान खोज्ने पहल गर्नु सबैको कर्तव्य हुनेछ ।
- (१६) सुनुवाईलाई विषयान्तर हुनबाट रोक्न सबै सहभागी सचेत हुनु पर्नेछ ।
- (१७) सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा सहभागी हुन आउने व्यक्तिहरुले मर्यादित र सभ्य पोशाक लगाएर आउनु पर्नेछ ।
- (१८) सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा व्यक्त भनाई र प्रमाणको कसैले पनि दुरुपयोग गर्न पाउने छैन ।
- (१९) सार्वजनिक सुनुवाईमा कार्यक्रम अवधि भर मोबाईल साइलेन्ट वा स्वीच अफ गर्नु पर्नेछ ।
- (२०) सार्वजनिक सुनुवाईको कार्यक्रम बिथोल्ने, हुल हुज्जत गर्ने, कसैको मान मर्दन गर्ने जस्ता कार्यहरु कसैले पनि गर्न पाउने छैन । यदि कसैले त्यस्तो गरेमा आयोगले सुरक्षाकर्मीको सहयोगमा निजलाई बाहिर पठाउने वा नियम बमोजिमको कार्यवाही गर्न सम्बन्धित निकायमा पठाउन सक्नेछ ।

अनुसूची (२)

(दफा १० को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

आयोग समक्ष पेश गरेको सार्वजनिक सुनुवाई सम्बन्धी प्रतिवेदन

- (१) पृष्ठभूमि :
- (२) सुनुवाई गरेको स्थान, मिति र समय :
- (३) सुनुवाईको विषयवस्तु :
- (४) सहभागी संख्या :
- (५) कार्यक्रमको संयोजक :
- (६) कार्यक्रममा सहभागी वक्ताको नाम, थर ठेगाना र निजले व्यक्त गरेको प्रश्न वा जिज्ञासा वा गुनासोको संक्षिप्त व्यहोरा :
 - (क)
 - (ख)
 - (ग)
 - (घ)
 - (ङ)
- (७) सहभागी वक्ताहरूले सोधेका प्रश्न वा जिज्ञासा र यसमा अनुमति प्राप्त व्यक्तिको तर्फबाट दिइएको उत्तरको सारांश:
- (८) सहभागीहरूको धारणाको तथ्य विश्लेषण :
- (९) कार्यक्रमबाट हासिल उपलब्धि र सुझाव :

प्रतिवेदक

- (१)
- (२)
- (३)
- (४)
- (५)

मिति:

